

Μάρτιος 2013

**Έρευνες Πετρελαίου και Εθνική Κυριαρχία.
Οι περιπτώσεις της Ελλάδας και της Κύπρου.**

Δρ Κωνσταντίνος Α. Νικολάου*

**Γεωλόγος Πετρελαίων – Ενεργειακός Οικονομολόγος
Γεν. Διευθυντής KANERGY Ltd**

Περίληψη

Οι έρευνες πετρελαίου στις θαλάσσιες ζώνες, συνδέονται άμεσα με την άσκηση ή όχι κυριαρχικών δικαιωμάτων στις περιοχές αυτές. Μετά τον Ιούλιο του 1974 η **Ελλάδα** παρουσιάζεται να αδυνατεί να ασκήσει τα κυριαρχικά της δικαιώματα σε πολλές θαλάσσιες περιοχές της, πέραν των έξι μιλίων (όπως στο Αιγαίο πέλαγος), οι οποίες σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο της θάλασσας ανήκουν σε αυτήν. Από την άλλη γειτονικές της χώρες, όπως η Τουρκία, η Αλβανία και η Λιβύη χρησιμοποίησαν και χρησιμοποιούν, άμεσα ή έμμεσα, τις έρευνες πετρελαίου για να αμφισβητήσουν (και μετά να διεκδικήσουν) τα κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας. Η **Κύπρος** προσπαθεί να ασκήσει (και ασκεί) τα κυριαρχικά δικαιώματα της στις νότιες θαλάσσιες περιοχές της (Οι βόρειες κατέχονται από την Τουρκία). **ΑΟΖ και υφαλοκρηπίδα έχουν την ίδια ακριβώς έννοια όσον αφορά τα δικαιώματα έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων.**

1. Εισαγωγή

Η Ελλάδα και η Κύπρος έχουν υπογράψει και έχουν κυρώσει το διεθνές δίκαιο της θάλασσας («Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας, Ισχύς από 16/11/94»). Βάσει αυτού έχουν δικαίωμα εξερεύνησης του υπεδάφους, κάτω από την βυθό θάλασσας, η οποία ανήκει στην Αποκλειστική τους Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) ή την οικονομική τους υφαλοκρηπίδα. Θα εξετάσουμε αμέσως πιο κάτω, κατά πόσον οι δύο χώρες ασκούν όχι τα κυριαρχικά τους δικαιώματα στις θαλάσσιες τους περιοχές, με δραστηριότητες έρευνας και παραγωγής υδρογονανθράκων (E&Π Υ/Α). Θα εξετάσουμε επίσης τι κάνουν, κατά αντιδιαστολή, γειτονικές τους χώρες για να αμφισβητήσουν τα κυριαρχικά δικαιώματα τους και να ενισχύσουν τις διεκδικήσεις τους, χρησιμοποιώντας την E&Π Υ/Α.

2. Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ), Υφαλοκρηπίδα και Έρευνες Υδρογονανθράκων

Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο της θάλασσας, η παλαιά έννοια της γεωλογικής υφαλοκρηπίδας (μέχρι τα 200 μ βάθος) έχει ξεπεραστεί και υπερκεραστεί από την «Οικονομική» Υφαλοκρηπίδα και την Αποκλειστική Οικονομική ζώνη (ΑΟΖ), όπου τα κυρίαρχα κράτη μπορούν να ασκούν οικονομικές δραστηριότητες, μέχρι τα βάρη που τους επιτρέπει η τεχνολογία και η οικονομική βιωσιμότητα. Τέτοιες δραστηριότητες είναι και οι έρευνες υδρογονανθράκων. Στο άρθρο 121, παρ.2, της σύμβασης για το δίκαιο της θάλασσας προβλέπεται ρητά ότι **όλα τα νησιά, εφόσον μπορούν να συντηρήσουν ανθρώπινη διαβίωση, έχουν δική τους ΑΟΖ ή**

οικονομική υφαλοκρηπίδα και αυτή μπορεί να καθοριστεί όπως ακριβώς γίνεται με τις ηπειρωτικές περιοχές. Πρέπει επίσης να τονισθεί ότι υφίσταται ΑΟΖ, μόνον και εφόσον το κυρίαρχο κράτος την έχει διακηρύξει, ενώ το δικαίωμα της υφαλοκρηπίδας «ενυπάρχει» (ipso facto) και από την αρχή (ab initio). Άρα το κυρίαρχο κράτος, (όπως η Ελλάδα) μπορεί, **εφόσον το θελήσει**, να προχωρήσει σε έρευνες υδρογονανθράκων, χωρίς προηγουμένως να έχει κηρύξει ΑΟΖ, χρησιμοποιώντας την ήδη υφιστάμενη έννοια της υφαλοκρηπίδας. Δεν ευσταθεί λοιπόν ο ισχυρισμός ότι, η Ελλάδα από τον Ιούλιο του 1974 μέχρι σήμερα, δεν κάνει έρευνες υδρογονανθράκων πέραν των έξι μιλίων, στο Αιγαίο ή στην Ανατολική Μεσόγειο, επειδή δεν κήρυξε ΑΟΖ. Ο λόγος είναι ότι **δεν επιθυμεί(δεν υπάρχει πολιτική βούληση) να το πράξει**, για τους λόγους που γνωρίζει καλύτερα η εκάστοτε εκλεγμένη κυβέρνηση της. Τα υπόλοιπα που ακούγονται αποτελούν **‘προφάσεις εν αμαρτίες’**, οι οποίες προσπαθούν να καλύψουν **αδυναμίες του κράτους μας να οριοθετήσει** με γειτονικές της χώρες τα θαλάσσια σύνορα της, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο της θάλασσας. Για αυτό δεν ευθύνεται τόσο η χώρα μας, όσο η γειτονική της Τουρκία, η οποία όχι μόνο δεν αποδέχεται το διεθνές δίκαιο αλλά προσπαθεί να ερμηνεύσει άρθρα του, σύμφωνα με τα δικά της αποκλειστικά συμφέροντα. Ταυτόχρονα η Τουρκία προσπαθεί να συμπαρασύρει και άλλες γειτονικές με την Ελλάδα χώρες να μην υπογράψουν οριοθετήσεις των θαλάσσιων συνόρων τους με την χώρα μας, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο.

Πάγιος ισχυρισμός της Τουρκίας είναι ότι τα νησιά δεν έχουν υφαλοκρηπίδα ή ΑΟΖ και ότι ο διαμοιρασμός της υφαλοκρηπίδας /ΑΟΖ του Αιγαίου θα πρέπει να γίνει στη μέση γραμμή **μεταξύ των ηπειρωτικών ακτών των δύο χωρών** (περίπου ο 25^{ος} μεσημβρινός), αφήνοντας την υφαλοκρηπίδα /ΑΟΖ των νησιών του Αιγαίου και των Δωδεκανήσων στην δικαιοδοσία (και στο έλεος) της Τουρκίας.

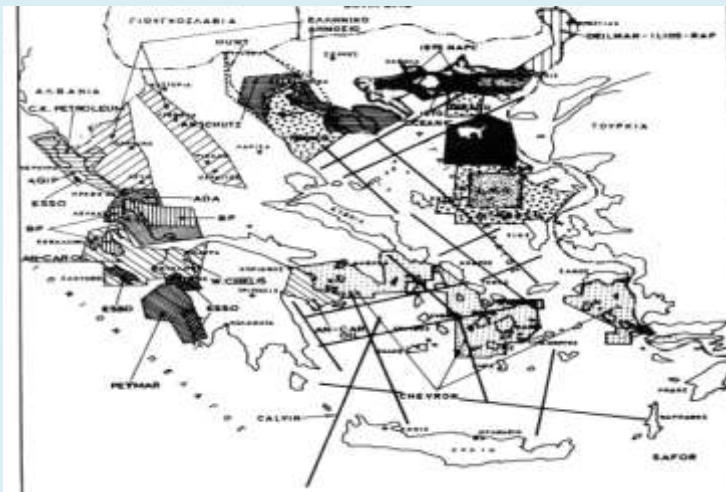
Για να υπάρξει έρευνα και **κυρίως εκμετάλλευση υδρογονανθράκων** στις θαλάσσιες ζώνες, θα πρέπει να υπάρχει και **οριοθέτηση** των θαλασσών με τα γειτονικά κράτη. Αυτό είναι προαπαιτούμενο για τις εταιρίες πετρελαίου που θα ενδιαφερθούν για τις έρευνες υδρογονανθράκων. Είναι γνωστό ότι η περίοδος των ερευνών και η μετέπειτα εκμετάλλευση των κοιτασμάτων, που ενδέχεται να ανακαλυφθούν, **θα διαρκέσει πάνω από τριάντα χρόνια**. Είναι βέβαιο ότι καμία εταιρία δεν πρόκειται να επιχειρήσει σε αμφισβητούμενες περιοχές, με κίνδυνο να χάσει τα κεφάλαια της. **Άρα η κήρυξη ΑΟΖ δεν είναι προαπαιτούμενο για την προσέλκυση των εταιριών πετρελαίου**. Η **οριοθέτηση των θαλασσιών συνόρων** είναι αυτή που θα δώσει το σημάδι της μακροχρόνιας σταθερότητας για προσέλκυση των ενδιαφερομένων εταιριών. Η Ελλάδα δεν έχει θαλάσσια σύνορα (υφαλοκρηπίδα ή ΑΟΖ), με καμία από τις γειτονικές της χώρες, πλην της Ιταλίας (οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας το 1978 με **διμερή συμφωνία**).

Ας δούμε όμως διαχρονικά το θέμα των ερευνών Υ/Α σε σχέση με τις θαλάσσιες ζώνες και τις αμφισβητήσεις από γειτονικές χώρες.

3. Αιγαίο Πέλαγος

Στον παρακάτω **χάρτη – 1** παρουσιάζονται όλες οι ενεργές παραχωρήσεις Ε&Π Υ/Α που είχαν δοθεί στην Ελλάδα, σε μεγάλες εταιρίες πετρελαίου πριν τον Ιούλιο του 1974, οπότε υπήρχαν επτά(7) συμβάσεις σε ισχύ, ενώ άλλες πέντε(5) σε στάδιο κύρωσης.

Ελλάδα: Παραχωρήσεις για Έρευνες Υ/Α σε Διεθνείς Εταιρείες (Πριν τον Ιούλιο του 1974)

ΧΑΡΤΗΣ 1.

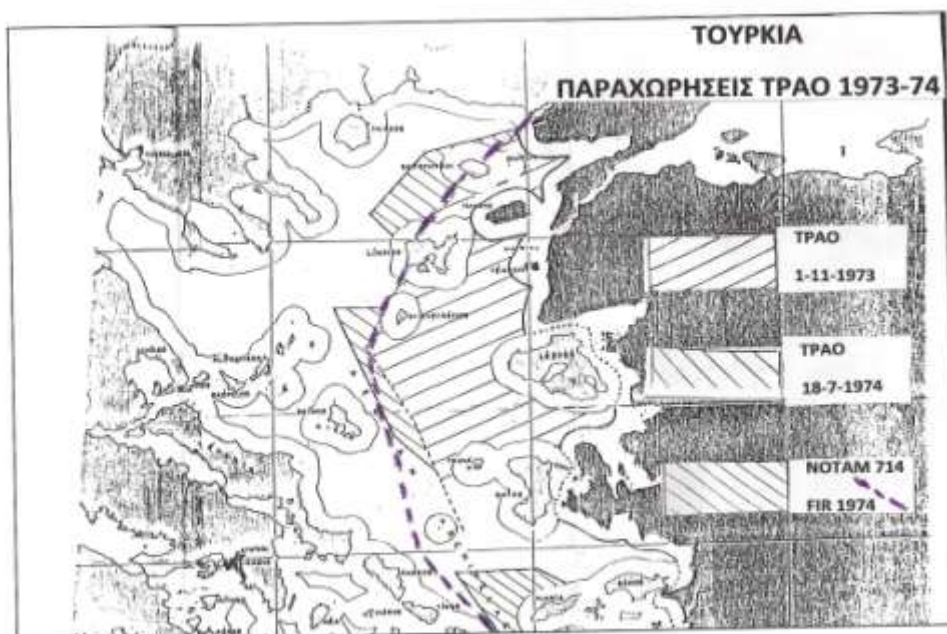
ΧΑΡΤΗΣ -2 Παραχωρήσεις στο ΑΙΓΑΙΟ σε διεθνείς εταιρίες πριν το 1974

Στον **χάρτη-2** παρουσιάζονται οι παραχωρήσεις μόνο για το **Αιγαίο πέλαγος**. Παρούσες τότε ήταν μεταξύ των άλλων και οι πολύ ισχυρές εταιρίες CONOCO, TEXACO, CHEVRON, OCEANIC. Είναι γνωστό ότι οι εταιρίες αυτές είχαν και έχουν δυνατότητες πολιτικών παρεμβάσεων για διασφάλιση των συμφερόντων τους.

Τα γραμμο-σκιασμένα τεμάχια δείχνουν τις παραχωρήσεις σε ξένες εταιρίες και οι μαύρες ευθείες τα σεισμικά προφίλ που είχαν γίνει για τις έρευνες πετρελαίου. Με κόκκινη γραμμή αποτυπώνονται τα θαλάσσια σύνορα μεταξύ της Τουρκίας και των Ελληνικών νησιών και με μωβ γραμμή αποτυπώνεται η περίπου μέση γραμμή, μεταξύ των ηπειρωτικών ακτών των δύο χωρών, (περίπου ο 25^{ος} μεσημβρινός).

Αυτή την γραμμή εννοεί, διεκδικεί και παρουσιάζει η Τουρκία, σαν θαλάσσιο σύνορο της υφαλοκρηπίδας της με την Ελλάδα, αγνοώντας την υφαλοκρηπίδα των νησιών. Σημειώνουμε ότι το **1971** έγινε η γεώτρηση Ανατολική Θάσος #1, 13 μίλια από την ακτή και αμέσως μετά η γεώτρηση **Λήμνος #1**, 9 μίλια από τις ακτές της Λήμνου, χωρίς να αμφισβητηθούν τα κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας από την Τουρκία. Το **1972** έγινε η ανακάλυψη του κοιτάσματος φυσικού αερίου, Νότια Καβάλα, στη θαλάσσια περιοχή Θάσου – Καβάλας και αμέσως μετά το **1974** ανακαλύφθηκε στην ίδια θαλάσσια περιοχή το κοιτάσμα πετρελαίου του Πρίνου. **Είναι σαφές ότι πριν τον Ιούλιο του 1974 η Ελλάδα ασκούσε τα κυριαρχικά της δικαιώματα σε όλο το Αιγαίο, μέσω συμβάσεων και δραστηριοτήτων για έρευνα και παραγωγή υδρογονανθράκων.**

Η Τουρκία, για να αμφισβητήσει τα κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας στο Αιγαίο, τον **Νοέμβριο του 1973** και τον **Ιούλιο του 1974**, επίσημα «εκχώρησε» περιοχές του Αιγαίου στην κρατική της εταιρία πετρελαίου, ΤΡΑΟ, εκδίδοντας τους σχετικούς χάρτες.(**χάρτης 3**)

ΧΑΡΤΗΣ-3 Χάρτης παραχωρήσεων της Τουρκίας στην ΤΡΑΟ (1973-74)

(με γραμμοσκιασμένο παραχωρήσεις στην ΤΡΑΟ)

Από το 1974 και μετά η Τουρκία, προκειμένου να αμφισβητήσει (και μετά να διεκδικήσει) τα κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας και να επιβάλει σαν τελικό

αποτέλεσμα την παύση των ερευνών στο Αιγαίο, χρησιμοποίησε και χρησιμοποιεί, κατ' εξακολούθηση, τις έρευνες πετρελαίου, **είτε με έκδοση χαρτών παραχωρήσεων στην ΤΡΑΟ**, είτε **έμπρακτα** με την έξοδο των ερευνητικών της σκαφών (ΤΣΑΝΤΑΡΛΙ, ΣΕΙΣΜΙΚ, ΧΟΡΑ, ΠΙΡΙ ΡΕΪΣ, ΤΣΕΣΜΕ κλπ), στην εν δυνάμει ελληνική υφαλοκρηπίδα/ΑΟΖ. Αυτό δημιούργησε διαδοχικές κρίσεις, τις οποίες ακολούθησαν ανάλογες 'συμφωνίες, πρακτικά, πρωτόκολλα κλπ', με τις οποίες πάγωσαν οι έρευνες στο Αιγαίο[**1976- Βέρνη** (Κ. Καραμανλής), **1988- Νταβός**(Α. Παπανδρέου) και **1996- Μαδρίτης**(Κ Σημίτης)]. Στην πράξη, η Ελλάδα κάτω από το βάρος των Τουρκικών πιέσεων και των αδυναμιών της, «πάγωσε» και στην ουσία κατάργησε τις συμβάσεις για έρευνες πετρελαίου στο Αιγαίο, «παγώνοντας» έτσι την άσκηση των κυριαρχικών της δικαιωμάτων στην υφαλοκρηπίδα/ΑΟΖ των νησιών της στο Αιγαίο και όχι μόνον, γιατί η αποχή από τις δραστηριότητες επεκτάθηκε αδικαιολόγητα και σε όλη την περιοχή πέραν των έξι μιλίων, ακόμα και σε περιοχές που δεν αμφισβητεί η Τουρκία. Εναπόκειται στους ιστορικούς του μέλλοντος να εξετάσουν και στη ιστορία να καταλογίσει, αν το πάγωμα των συμβάσεων Ε&Π Υ/Α μετά τον Ιούλιο του 1974, (μετά την μεταπολίτευση) έβλαψε ή όχι την Ελλάδα.

4. Αλβανία

Η εκ μέρους της Ελλάδας απουσία σταθερής και σθεναρής πολιτικής, στα θαλάσσια σύνορα και εμμέσως στις έρευνες πετρελαίου, είχε σαν αποτέλεσμα την αποθράσυνση και άλλων γειτόνων της, οι οποίοι προχώρησαν σε «επιθετικές» πολιτικές, σε βάρος των κυριαρχικών δικαιωμάτων της, όπως έγινε με την Αλβανία. (χάρτης 4)

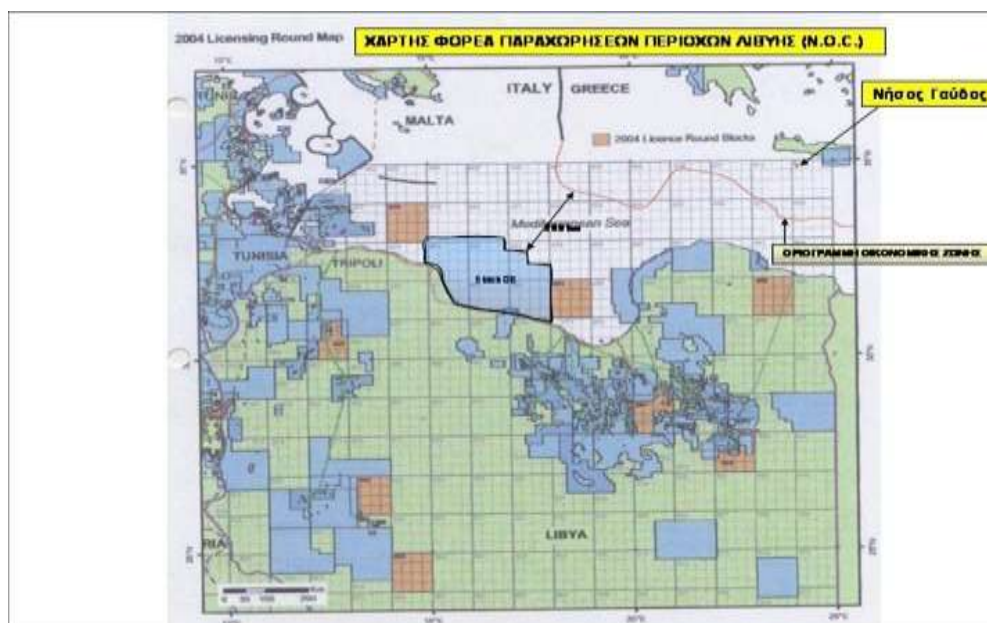
ΧΑΡΤΗΣ -4 Παραχωρήσεις ΑΛΒΑΝΙΑΣ 1994

Το **1994** η Αλβανία προχώρησε σε παραχώρηση περιοχών στην θαλάσσια περιοχή βόρεια της Κέρκυρας, στην εταιρία HAMILTON, αγνοώντας την Ελλάδα και την υφαλοκρηπίδα /ΑΟΖ των διαποντίων νησιών Οθωνοί, Μαθράκι, Ερείκουσα. Η

παραχώρηση του μπλοκ **Joni 5** από την Αλβανίας στην HAMILTON, καταπατούσε ξεκάθαρα την εν δυνάμει ΑΟΖ/υφαλοκρηπίδα των ελληνικών νησιών. Στον **χάρτη 4** παρουσιάζεται ανάγλυφα το πρόβλημα. Στην περιοχή, με το ερωτηματικό, φαίνονται οι αλβανικές «καταπατήσεις» του 1994. Η Ελλάδα τότε, μετά από δημοσιεύματα του τύπου (!), αντέδρασε με διαβήματα και η εταιρία τραβήχτηκε εκτός της αμφισβητούμενης από την Αλβανία, περιοχής. Το 2009, οι δύο χώρες μετά από διαπραγματεύσεις, υπέγραψαν συμφωνία για τα θαλάσσια σύνορα τους. Η συμφωνία λαμβάνει υπόψη και την ΑΟΖ/υφαλοκρηπίδα των νησιών, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και η **μέση γραμμή** χαρακτηρίστηκε ως «**θαλάσσιο όριο πολλαπλών χρήσεων**». Μετά από προσφυγή της αντιπολίτευσης (!) της Αλβανίας, στο ανώτατο δικαστήριο της χώρας, η αλβανική πλευρά πάγωσε τις διαδικασίες επικύρωσης της συμφωνίας στην βουλή. Λέγεται ότι προϋπήρξαν και ανάλογες τουρκικές «παροτρύνσεις» προς τους αλβανούς, πριν την προσφυγή στο δικαστήριο. Για ακόμα μια φορά οι έρευνες πετρελαίου χρησιμοποιήθηκαν σαν όπλο άσκησης ή αμφισβήτησης κυριαρχικών δικαιωμάτων.

5. Λιβύη

Το **2005** η Λιβύη εξέδωσε τον δικό της χάρτη παραχωρήσεων στην Ανατολική Μεσόγειο ο οποίος παρουσιάζεται στον πιο κάτω **χάρτη 5**.

ΧΑΡΤΗΣ-5 Χάρτης παραχωρήσεων Λιβύης για Έρευνες Πετρελαίου

(IHS Energy)

Στον χάρτη των Λιβυκών Αρχών, με αριθμημένα τετράγωνα, παρουσιάζονται περιοχές της Νότιας Κρήτης, η νήσος Γαύδος και η δυνητική ΑΟΖ/υφαλοκρηπίδα της Ελλάδας, **ως να είναι προς εκχώρηση περιοχές της Λιβύης**. Η Ελλάδα φαίνεται ότι αντέδρασε και ήρθε σε συνομιλίες με την Λιβύη. Οι Λίβυοι πάντως δεν προχώρησαν ποτέ σε διαγωνισμούς για έρευνες υδρογονανθράκων σε περιοχές που εντάσσονται

στην δυνητική Ελληνική ΑΟΖ και βρίσκονται πέραν της μέσης γραμμής, η οποία χωρίζει τις θαλάσσιες περιοχές των δύο χωρών. Όμως η έλλειψη ελληνικής πολιτικής σε θέματα θαλάσσιων συνόρων και Ε&Π Υ/Α, (αλλά και επαγρύπνησης), είχαν σαν αποτέλεσμα την έμμεση έστω, αμφισβήτηση κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας.

6. Κύπρος και έρευνες υδρογονανθράκων

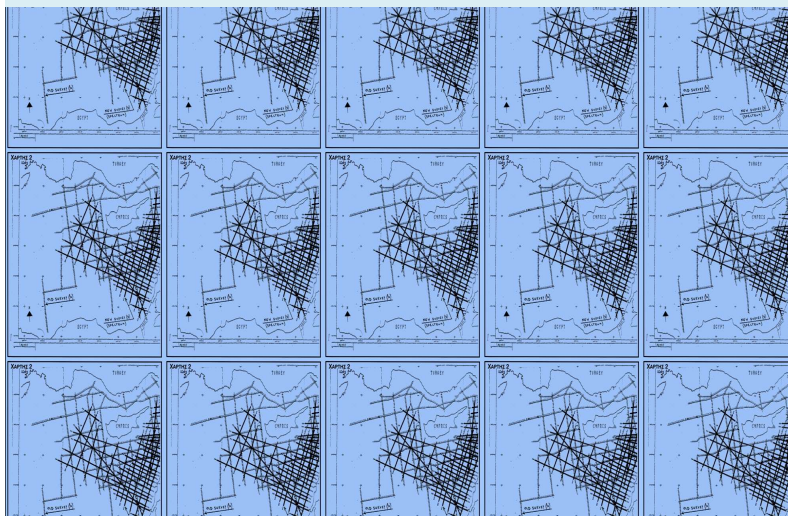
Η Κύπρος στις αρχές της δεκαετίας του 2000 άρχισε να σκέφτεται σοβαρά την εμπλοκή της στις έρευνες υδρογονανθράκων. Αρχικά είχε έμμεσα «πιεσθεί» για την οριοθέτηση της θαλάσσιας οικονομικής ζώνης με την Αίγυπτο. Η Αίγυπτος είχε ξεκινήσει μεγάλη προσπάθεια ανακάλυψης κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στη θαλάσσια της περιοχή με μεγάλες επιτυχίες που παρουσιάζονται στον επόμενο **χάρτη 6**. Τα κοιτάσματα που ανακαλύφθηκαν ξεπερνούν τα 80 τρις κυβικά πόδια φυσικού αερίου.

ΧΑΡΤΗΣ-6 Ανακαλύψεις πεδίων υδρογονανθράκων στη θαλάσσια περιοχή της Αιγύπτου

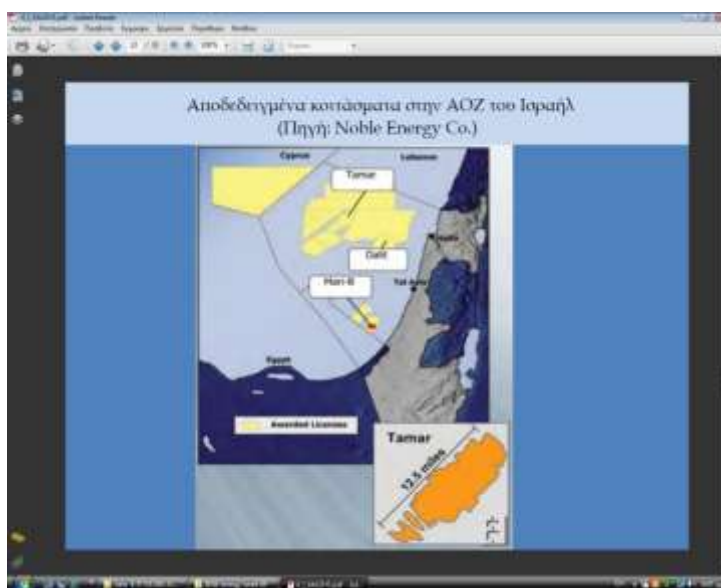
Οι έρευνες έγιναν και γίνονται μέσω παραχωρήσεων σε διεθνείς πετρελαϊκές εταιρίες. Η SHELL είχε παραχώρηση έκτασης 42.000 τ. χλμ στα βαθιά νερά, κοντά στη μέση γραμμή με την Κύπρο, με επιτυχή έκβαση των ερευνών. Την ίδια περίοδο, αξιολογήσεις σεισμικών ερευνών που έγιναν στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή της Κύπρου (**χάρτης 7**), έδωσαν σημαντικά και θετικά στοιχεία για το πετρελαιοδυναμικό της περιοχής νότια του νησιού.

Χάρτης Σεισμικών Προγραμμάτων Κύπρου (Πριν το 2002)

ΧΑΡΤΗΣ 7

Ακολούθησαν οι σημαντικές ανακαλύψεις κοιτασμάτων φυσικού αερίου στην θαλάσσια περιοχή ανοικτά του Ισραήλ, με τα κοιτάσματα Mari, Dalit και κυρίως το μεγάλο κοιτάσμα Tamar, 90 χλμ ανοικτά της Χάιφας. (χάρτης 8)

ΧΑΡΤΗΣ-8

Ανακαλύψεις Υ/Α στη θαλάσσια περιοχή του Ισραήλ

Τα παραπάνω ευρήματα και εξελίξεις προσέδωσαν πετρελαϊκή αξία στην θαλάσσια περιοχή νότια της Κύπρου. Η τότε κυβέρνηση Γλαύκου Κληρίδη μετά από μυστικές διαπραγματεύσεις, οριοθέτησε την θαλάσσια Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη της Κύπρου με την Αίγυπτο, στη μέση γραμμή, δημιουργώντας

θετικά τετελεσμένα για την περιοχή. Ακολούθησε η συμφωνία με τον Λίβανο (πάλι με μυστικές διαπραγματεύσεις) και η κυβέρνηση **Τάσσου Παπαδόπουλου** προχώρησε στην διαδικασία του πρώτου γύρου παραχωρήσεων για E&Π Υ/Α, όπως προβλέπει η Ευρωπαϊκή οδηγία και οι νόμοι της Κύπρου. Ακολούθως η κυβέρνηση **Δ. Χριστόφια** οριοθέτησε την μέση γραμμή με το Ισραήλ και προκήρυξε τον β γύρο παραχωρήσεων με τεράστια συμμετοχή διεθνών εταιριών πετρελαίου. Σήμερα βρισκόμαστε σε φάση διαπραγματεύσεων με προεπιλεγείσες εταιρίες. **Οι κινήσεις αυτές ήταν εκδήλωση αποφασιστικότητας για την άσκηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας στην δική της νότια ΑΟΖ, αλλά και πράξεις τόνωσης της κρατικής της υπόστασης.**

Βλέπουμε όμως ότι η Κυπριακή Δημοκρατία **ΔΕΝ ΚΗΡΥΞΕ ΑΟΖ**. Αντίθετα **διαπραγματεύθηκε μυστικά**, συμφώνησε και **οριοθέτησε** ΑΟΖ με τους γείτονες της. Διακρίνουμε όμως και σταθερή πολιτική, συνέχεια και συνέπεια τριών διαδοχικών κυβερνήσεων, από την «δεξιά» κυβέρνηση Γλ. Κληρίδη, στην «κεντρώα» του Τ. Παπαδόπουλου, μέχρι την «αριστερή» του Δ. Χριστόφια. Καμία λοιπόν σύγκριση με την ελληνική πρακτική.

Η Τουρκία όμως δεν έμεινε απαθής και στην περίπτωση της Κύπρου.

Χρησιμοποιώντας την γνωστή της τακτική, εξέδωσε άδειες ερευνών στην τουρκική κρατική εταιρία ΤΡΑΟ, δυτικά της Κύπρου, με **μερική επικάλυψη** των δυτικών μπλοκ της Κυπριακής Δημοκρατίας, (**χάρτης- 9**). Η επίσημη δημοσίευση του τουρκικού χάρτη παραχωρήσεων προκάλεσε σύγχυση και προβλήματα στην εκδήλωση ενδιαφέροντος από ξένες εταιρίες, που ενδεχομένως να ήθελαν να συμμετάσχουν στον Α' γύρο παραχωρήσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας. Τελικά το νοτιοανατολικό μπλοκ με αρ. 12 παραχωρήθηκε στην Αμερικανική εταιρία NOBLE ENERGY, η οποία διαχειρίζεται και τις μεγάλες ανακαλύψεις του Ισραήλ. Η NOBLE ENERGY γνώριζε από τις παλαιότερες έρευνες και τις ανακαλύψεις της στο Ισραήλ, για την αξία του μπλοκ 12 και διαγωνίστηκε για αυτό, επιτυχώς.

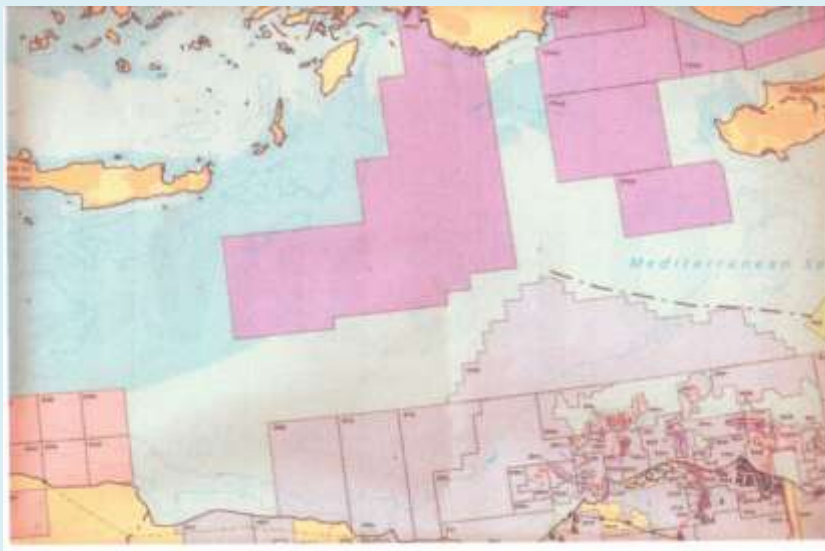

ΧΑΡΤΗΣ -9 Παραχωρήσεις E-Π Υ/Α της Κύπρου και της Τουρκίας 2006-2007

Εκτός από τα προβλήματα που προκάλεσαν στην Κυπριακή Δημοκρατία, οι χάρτες της Τουρκίας, προκάλεσαν και σοβαρές επιπλοκές στα κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας. Αγνοώντας επιδεικτικά την Ελλάδα, η Τουρκία εξαφανίζει την δυνητική υφαλοκρηπίδα-ΑΟΖ του Καστελόριζου και παρεμβαίνει στην δυνητική Ελληνική ΑΟΖ.

Η κατάσταση επιδεινώθηκε μετά το **2009** και την πρόθεση της Κυπριακής Κυβέρνησης να προχωρήσει σε δεύτερο γύρο παραχωρήσεων, αγνοώντας τις Τουρκικές αντιδράσεις. Οι προθέσεις της Κυπριακής κυβέρνησης είχαν σαν αποτέλεσμα την άμεση αντίδραση της Τουρκίας με έκδοση νέων αδειών με αντίστοιχους χάρτες, στην κρατική εταιρία πετρελαίου ΤΡΑΟ (**Χάρτης 10**).

Παραχωρήσεις Τουρκίας (2011)

ΧΑΡΤΗΣ 10

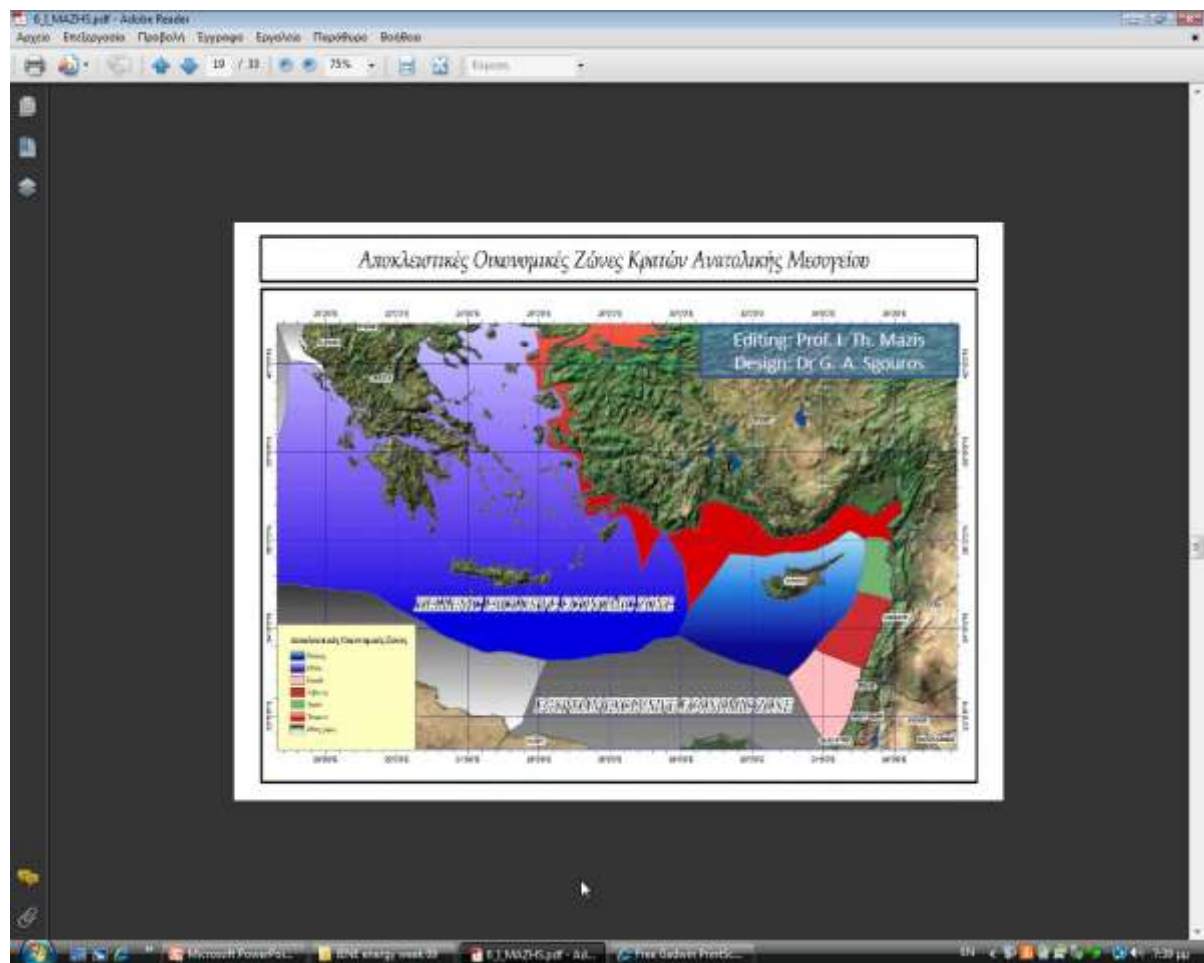
Οι μονομερείς κινήσεις της Τουρκίας, οι νέοι χάρτες παραχωρήσεων, σε συνδυασμό με τους παλαιότερους προκαλούν περαιτέρω προβλήματα στην Ελλάδα (δυνητική ΑΟΖ Ρόδου, Καρπάθου, Κάσου, Καστελλόριζου κλπ). Η Ελλάδα δεν φαίνεται να αντιδρά έμπρακτα και σε αυτή την περίπτωση.

7. Κύπρος και Ελλάδα. Αλληλένδετα προβλήματα με τις ΑΟΖ

Οι θαλάσσιες οικονομικές ζώνες Κύπρου και Ελλάδας, οι οποίες θα ήταν ενωμένες, αν εφαρμοζόταν το διεθνές δίκαιο, διχοτομούνται και αποκόπτονται, με τις τουρκικές ενέργειες και τους τουρκικούς χάρτες παραχωρήσεων (χάρτης 11).

Το πώς όμως θα ήταν οι θαλάσσιες οικονομικές ζώνες της ΝΑ Μεσογείου και των χωρών της, **αν εφαρμοζόταν το διεθνές δίκαιο της θάλασσας και οι χώρες της περιοχής έδειχναν αλληλοσεβασμό, αυτό φαίνεται στον επόμενο χάρτη 11** των

οποίο επιμελήθηκαν οι **Θ. Μάζης και Γ. Σγουρός** και παρουσίασαν σε συνέδριο του ΙΕΝΕ, το 2010 στην Αθήνα.

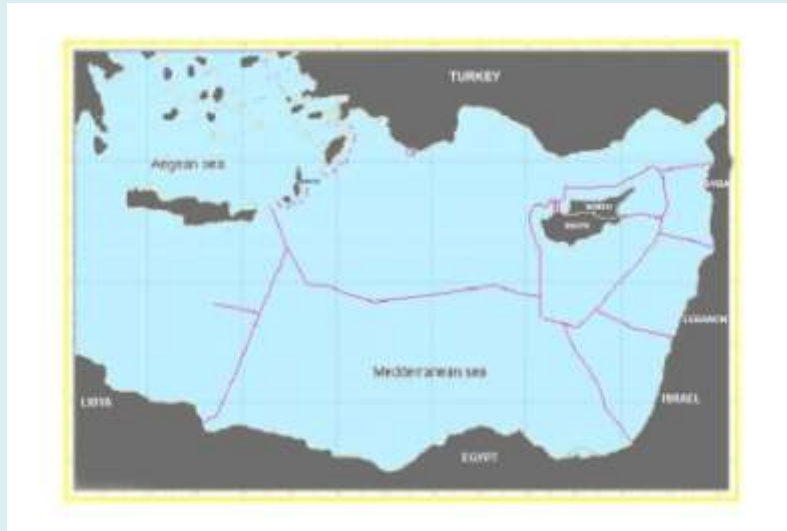
ΧΑΡΤΗΣ 11

Ιδεατές αποκλειστικές οικονομικές ζώνες (ΑΟΖ) των κρατών της Ανατολικής Μεσογείου

Στον χάρτη φαίνεται ότι η Ελλάδα θα είχε κυριαρχία στην περιοχή και η ΑΟΖ της θα συνδεόταν με την Κυπριακή ΑΟΖ.

Όμως υπάρχουν και οι βλέψεις και επιδιώξεις της Τουρκίας, η οποία αγνοεί της εν δυνάμει ΑΟΖ της Ρόδου, της Καρπάθου, της Κάσου και του συμπλέγματος του Καστελλόριζου και διατυπώνει τις διεκδικήσεις της στον επόμενο χάρτη 12.

ΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟΥΡΚΙΑ ΑΟΖ της ΝΑ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

ΧΑΡΤΗΣ -12

Αν δε συγκρίνουμε τους χάρτες 11 και 12, τότε αναδεικνύεται η επιθετική πολιτική της Τουρκίας και η χρησιμοποίηση των ερευνών πετρελαίου και της κρατικής εταιρίας της, ΤΡΑΟ στην άσκηση της πολιτικής της με την αμφισβήτηση και διεκδίκηση των Ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων. Από την άλλη όμως διαφαίνεται διαχρονική παθητική της στάση της Ελλάδας, η οποία πολύ πιθανόν θα οδηγήσει στην περεταίρω συρρίκνωση των δικαιωμάτων της, όπως έγινε και την περίπτωση του Αιγαίου. Μετά το **2010** η Τουρκία με επιθετικές κινήσεις προχώρησε σε έρευνες στην περιοχή της Σαμοθράκης και του Καστελόριζου, (σκάφη, Πίρι Ρέις και Τσεσμέ), προκαλώντας την Ελλάδα. Στην ουσία προχώρησε σε ενέργειες πέραν των έξι μιλίων, ακυρώνοντας τις όποιες δεσμεύσεις της, οι οποίες προκύπτουν με τις «συμφωνίες» Βέρνης, Νταβός και Μαδρίτης.

Το 2011 η Ελλάδα για πρώτη φορά φαίνεται να αντιδρά έμπρακτα και θετικά χρησιμοποιώντας τις έρευνες υδρογονανθράκων. Μετά από 13 χρόνια αδράνειας, επανεκκινεί τις ερευνητικές προσπάθειες, εκδίδοντας σχετικό χάρτη (**χάρτης 13**) όπου αναθέτει μετά από διαγωνισμό, σεισμικές έρευνες μη αποκλειστικής χρήσης, σε διεθνή εταιρία γεωφυσικών ερευνών. Αυτό είναι έμπρακτη δήλωση κυριαρχικών δικαιωμάτων στην περιοχή των ερευνών. Ταυτόχρονα δηλώνει την πρόθεση της σε νόμο ότι η μέση γραμμή και το διεθνές δίκαιο της θάλασσας, θα είναι οδηγοί σε μελλοντικές διευθετήσεις της ΑΟΖ/υφαλοκρηπίδας της με τα γειτονικά της κράτη.

ΧΑΡΤΗΣ-13

Περιοχή σεισμικών ερευνών μη αποκλειστικής χρήσης (2011)

8. Συμπεράσματα

-Οι έρευνες πετρελαίου συνδέονται με την άσκηση κυριαρχικών δικαιωμάτων, σε μη οριοθετημένες ή αμφισβητούμενες θαλάσσιες περιοχές και μπορεί να χρησιμοποιηθούν σε άσκηση πολιτικής κατοχύρωσης ή αμφισβήτησης κυριαρχικών δικαιωμάτων.

-Η Τουρκία αποτελεί παράδειγμα χρήσης των ερευνών πετρελαίου και της κρατικής της εταιρίας πετρελαίου, για άσκηση πολιτικής ενίσχυσης και κατοχύρωσης της δικής της κυριαρχίας ή αμφισβήτησης κυριαρχικών δικαιωμάτων άλλων χωρών. Αυτό έγινε κατά κόρον σε βάρος της Ελλάδας και της Κύπρου.

-Η Ελλάδα αποτελεί αρνητικό παράδειγμα, όπου η έλλειψη πολιτικής στα θέματα ερευνών πετρελαίου, οδήγησε σε αδυναμία άσκησης κυριαρχικών δικαιωμάτων και σε αμφισβητήσεις των θαλασσιών ζωνών της (ΑΟΖ / υφαλοκρηπίδα).

-Η Κυπριακή Δημοκρατία χρησιμοποιεί τις έρευνες πετρελαίου για να τονώσει την υπόσταση της και τα κυριαρχικά της δικαιώματα.

- Η Κυπριακή Δημοκρατία ΔΕΝ ΚΗΡΥΞΕ ΑΟΖ. Διαπραγματεύθηκε μυστικά, συμφώνησε και οριοθέτησε ΑΟΖ με τους γείτονες της. Διακρίνεται σταθερή πολιτική, συνέχεια και συνέπεια, τριών διαδοχικών κυβερνήσεων, από την «δεξιά» κυβέρνηση Γλ. Κληρίδη, στην «κεντρώα» του Τ. Παπαδόπουλου, μέχρι την «αριστερή» του Δ. Χριστόφια, γεγονός σπάνιο με την ελληνική πρακτική.

- ΑΟΖ υφίσταται μόνον και εφόσον το κυρίαρχο κράτος την έχει κηρύξει, ενώ το δικαίωμα της υφαλοκρηπίδας «ενυπάρχει» (ipso facto) και από την αρχή (ab initio). Άρα το κυρίαρχο κράτος, (όπως η Ελλάδα) μπορεί, **εφόσον το θελήσει και μπορεί,**

να προχωρήσει σε έρευνες υδρογονανθράκων, χωρίς προηγουμένως να έχει κηρύξει ΑΟΖ, χρησιμοποιώντας την ήδη υφιστάμενη έννοια της υφαλοκρηπίδας.

-Η κήρυξη ΑΟΖ δεν είναι προαπαιτούμενο για την προσέλκυση των εταιριών πετρελαίου. Η **οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών είναι αυτή που θα δώσει το σημάδι της μακροχρόνιας σταθερότητας** για προσέλκυση ενδιαφερομένων εταιριών.

-Η κήρυξη ΑΟΖ πρέπει να συνοδευθεί από μέτρα κατάλληλης υποστήριξης, με σοβαρή προετοιμασία, διεθνή στήριξη, κατάλληλες ισορροπίες και συγκυρίες. Διαφορετικά μονομερής κήρυξη μπορεί να καταλήξει σε τραγικά αποτελέσματα.

-Οι έρευνες υδρογονανθράκων στο Αιγαίο, πέραν των έξι μιλίων ακόμα και σε μη αμφισβητούμενες από την Τουρκία περιοχές, έχουν «παγώσει» από τον Ιούλιο του 1974, λόγω των ελληνοτουρκικών διαφορών, της επιθετικής πολιτικής της Τουρκίας και της **παθητικής στάσης της Ελλάδας**.

-Η Ελλάδα, δεν πρέπει να αντιμετωπίσει την τουρκική προκλητικότητα, με όρους τουρκικού τσαμπουκά, όπως επιδιώκει σήμερα από πλεονεκτικότερη θέση η Τουρκία, λόγω πρόσκαιρων συγκυριών. Τα βήματα της διπλωματίας, στο γήπεδο του διεθνούς δικαίου, είναι τα πλέον ενδεδειγμένα για να αποτραπούν οι επιδιώξεις της Τουρκίας. Τα παθήματα του παρελθόντος πρέπει να γίνουν διδακτικά μαθήματα.

-Η δήλωση στον ΟΗΕ των συντεταγμένων της δυνητικής, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, ελληνικής ΑΟΖ, θα ήταν πολύ σοβαρή και συνετή πράξη, γνωστοποίησης των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας.

* **Δρ Κωνσταντίνος Α Νικολάου**, Γεωλόγος Πετρελαίων-Ενεργειακός Οικονομολόγος

Ο Δρ Νικολάου έχει εμπειρία 38 ετών στην Έρευνα και Παραγωγή Υδρογονανθράκων(Ε&Π Υ/Α). Από την τελευταία του θέση σαν Τεχνικός Διευθυντής Ε&Π Υ/Α της ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ ΑΕ, συντόνισε και επίβλεψε τις ερευνητικές δραστηριότητες της εταιρίας στην Ελλάδα, Λιβύη, Αίγυπτο, και Αλβανία. Συντόνισε την τεχνική αξιολόγηση άνω των 150 επενδυτικών ευκαιριών σε πάνω από 25 χώρες και σε πάνω από 75 διαφορετικά πετρελαϊκά συστήματα, κυρίως σε χώρες της Βόρειας Αφρικής, Μέσης Ανατολής, Ανατολικής Μεσογείου και τ. Σοβιετικής Ένωσης. Διετέλεσε γραμματέας της Συντονιστικής Επιτροπής Ενέργειας του τότε υπουργείου Βιομηχανίας και Ενέργειας και σύμβουλος Υπουργών Ενέργειας. Είναι μέλος της Αμερικανικής Ένωσης Γεωλόγων Πετρελαίου(AAPG) , της Ελληνικής Γεωλογικής Εταιρίας(ΕΓΕ), του Διεθνούς Συνδέσμου Οικονομολόγων Ενέργειας και μέλος των ΔΣ του Ινστιτούτου Ενέργειας ΝΑ Ευρώπης(IENE). Από τον Οκτώβριο του 2009 μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2011 ήταν ο Τεχνικός Σύμβουλος της Energean Oil & Gas, της μοναδικής εταιρίας με δραστηριότητες Ε&Π Υ/Α στην Ελλάδα(κοιτάσματα Πρίνου). Σήμερα είναι ανεξάρτητος σύμβουλος στην Έρευνα & Παραγωγή Υδρογονανθράκων Email: knikolaou.kanergy@otenet.gr